

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
“NAXÇIVAN” UNİVERSİTETİ
FƏNN SİLLABUSU

Təsdiq edirəm: _____ B.N.Quliyev

Tarix: __05__sentyabr 2022

Fənnin təsviri	Fənn (adı, krediti)	Əhali Coğrafiyası(5kr)
	Fakültə	Pedaqoji
	İxtisas	Coğrafiya müəllimliyi
	Səviyyə (bakalavriat, magistratura)	Bakalavr
	Kurs	IV
	Semestr	VII
	Təlimçi	İsmət Həsənov
	e-mail	Ismethesenli1965@gmail.com
	Telefon	0507851419
	Dərs günləri və saatları	III-2saat IV-2saat V-3saat
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Baza/ Seçmə	Baza	
Tələb olunan dərsliklər və dərs materialları	Əsas: 1. James M. Rubenstein. Contemporary Human Geography. 1st Edition. Pearson Education. 2009. 2. Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası. Dərslik. Bakı. 2016. Müəllimin mühazirələri.	
İstifadə ediləcək web səhifələr	http://static.bsu.az https://az.wikipedia.org http://elibrary.bsu.az https://virtualkitabxana.files.wordpress.com/ http://www.science.gov.az	
Fənnin xülasəsi	“Əhali coğrafiyası” kursu ərazi əhali qruplarını, məskunlaşmış yerlər sistemlərini və onların dinamikasını, tərkibini kompleks şəkildə öyrənir. Kursun vəzifəsi dünyada, onun regionlarında, o cümlədən Azərbaycanda və müxtəlif tipli ölkələrdə əhali inkişafının qanunauyğunluqlarının xarakteristikasını vermək, habelə əhalinin, əmək ehtiyatlarının dinamikasının, strukturunun, yerləşməsinin, onlardan istifadənin iqtisadi- coğrafi xüsusiyyətlərini şərh etməkdir. Əhali etnogenezi, məskunlaşması, təbii artımı, miqrasiyası, həyat səviyyəsi, məşğulluğu, dini və etnik tərkibi öyrənilir, əhalinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri təhlil olunur.	
Fənnin məqsədləri	Fənnin tədrisində məqsəd əhali coğrafiyasının elmi əsaslarının, demoqrafik proseslərin, irqlərin, etnik tərkibin, dinin, əmək	

	ehtiyatlarının, əhalinin miqrasiyasının, urbanizasiyanın, kənd və şəhər məskunlaşmasının coğrafi öyrənilməsidir	
Öyrənmə nəticələri	<p>Semestrin sonunda tələbələr aşağıdakıları bacaracaqlar:</p> <p>1. Dünyanın, onun ayrı-ayrı regionlarının əhalisinin sayı barədə məlumat əldə edəcəklər.</p> <p>2. Dünyanın, onun ayrı-ayrı regionlarının, böyük ölkələrinin əhalisini, onun sayını, etnik, dini, cins, yaş tərkibini, əmək ehtiyatlarını müqayisəli şəkildə öyrənəcəklər.</p> <p>3. Əhalinin etnogenezi, məskunlaşması, təbii artımı, dini və etnik tərkibi, yaş-cins tərkibi, təhsil səviyyəsi, miqrasiyası, həyat səviyyəsi, məşğulluğu barədə biliklərə yiyələnmiş olacaqlar.</p> <p>4. Dünya əhalisinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinin formalaşmasında rol oynayan coğrafi, sosial-iqtisadi və demografik amillərin rolunu barədə geniş təsəvvürə malik olacaqlar.</p>	
Tədris metodları	Mühazirə	Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar verilir.
	Qrup müzakirəsi	Tələbələrə fərdi mövzuda təqdimatlar verilir və müzakirəsi aparılır.
	Təcrübi məşğələ	Yeni mövzu əyani vəsaitlərin (PPT və video fayllar) nümayişi ilə izah edilir.
	Simulyasiya	Aralıq və yekun imtahan zamanı tələbələrin mənimsənilmə səviyyəsi yoxlanılır və təhlil edilir
	Layihə	Tələbələrə dərslərə aid fərdi laborator işləri verilir və simulyasiya proqramlarından istifadə edilərək nəticələr qeyd edilir
	Digər	Tədris prosesində fərdiləşdirilmiş (oyunlar üçün materiallar, testlər) və vizual (slydlar, sxemlər, qrafiklər, şəkillər, sənəd nümunələri) materiallar kimi təlim metodlarından istifadə edilir
Qiymətləndirmə	Mövzunun mənimsənilməsi	Faiz nisbəti (%) və ya bal
	Balların maksimum miqdarı	100 bal
	1. Semestr ərzində toplanmış maksimum bal	50 bal (50%)
	- Dərsə davamiyyətə görə maksimum bal	10 bal (10%)
	- Tələbələrin sərbəst işinə görə maksimum bal	10 bal (10%)
	- Seminar və laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə maksimum bal	30 bal (30%)
	Qeyd: seminar dərslərində tələbənin jurnalda ən azı 3 (üç qiyməti olduğu halda, ona tədrisin bu növü üzrə ballar hesablanır. Əks təqdirdə tələbəyə bal hesablanmır.	
	2. İmtahan nəticələrinə görə maksimum bal	50 bal (50%)
<p>3. Fənnin mənimsənilməsi qaydası: semestr ərzində imtahan nəticəsinə görə toplanan balların cəmi 50-dən yuxarı olan tələbələr fənni mənimsəmiş hesab edilir.</p> <p>- 51 baldan aşağı – “qeyri kafi” – F</p> <p>- 51 – 60 - “qənaətbəxş” – E</p> <p>- 61 – 70 – “kafi” – D</p> <p>- 71 – 80 – “yaxşı” – C</p>		

	- 81 – 90 – “çox yaxşı” – B - 91 – 100 – “əla”		
	Cəmi:		100 bal (100%)
Qiymətləndirmə metodları	<p>Tapşırıqlar: Tapşırıq olaraq tələbələrə aşağıda qeyd olunmuş sərbəst mövzular verilir və semestr ərzində qiymətləndirilir.</p> <p>Sərbəst iş mövzuları:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dil ailələri. Din haqqında anlayış 2. Şəhər yaşayış məskənlərinin təsnifatı. Əhalinin siyahıya alınması 3. Kiçik irqlər. Dinlərin coğrafiyası 4. Dünya əhalisinin regionlar üzrə yerləşməsi. Dil ailələri 5. Dünya dinlərinin yayılma arealı. Şəhərlərin yaranması 6. Şamanizim totemizim haqqında anlayış. Miqrasiyanın növləri 7. Əhalinin miqrasiyası. Əhalinin sıxlığı 8. Əhali coğrafiyasının vəzifələri. Dünya əhalisinin ailə tərkibi 9. Əhalinin sıx məskunlaşdığı ərazilər. Əhali coğrafiyasının predmenti 10. Əhalinin irqi tərkibi. Əhalinin təbii artması 11. Hind-Avropa dil ailəsi. Şəhər məskənləri <p>Təqdimat: Slayd formasında hazırlanaraq sunulan təqdimatlar “GÖRÜRƏM, EŞİDİRƏM VƏ YADDA SAXLAYIRAM” prinsipinə əsasən qiymətləndirilir.</p>		
Qaydalar	<p>Davamiyyət: Fənn üzrə ayrılmış bütün saatların 25%-dən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır.</p> <p>Buraxılmış imtahan və ya tapşırıqlar: Tələbə planlaşdırılan təqdimatda və ya imtahanda iştirak edə bilməyəcəyi təqdirdə əvvəlcədən məlumat verməlidir. Tam sinif iştirakı və təyin olunmuş ev tapşırığını yerinə yetirilməsi gərəklidir. Tədqiqat işlərində, hazırlanmış layihələrdə istifadə olunan mənbələrə istinad verməlidir. Bununla birlikdə, tələbə tərəfindən təhlil edilmədən, yalnız istinad və sitatlardan ibarət olan hər hansı bir tədqiqat işi qəbul edilə bilməz. Testlər zamanı köçürmə, təyin edilmiş qaydalara tabe olunmadığı təqdirdə tələbə imtahan nəticəsinin ləğv olunacağı ehtimalı daxil olmaqla cəzalandırılacaqdır. Təqdimatların / layihə sənədlərinin mövzuları fənni tədris edən müəllim tərəfindən əvvəlcədən müəyyənləşdiriləcəkdir. Müəllim ilə əvvəlcədən razılaşdırıldığı təqdirdə digər tələbələrlə əməkdaşlığa icazə verilə bilər.</p>		
Tematik plan			
Mühazirə			
Həftə	Tarix	Mövzular	Dərslik / Tapşırıq / Ədəbiyyat
1	15.09.22	<p>Əhali coğrafiyasının məqsəd və vəzifələri</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Əhali coğrafiyası fənni haqqında məlumat. 2. Fənnin məqsəd və vəzifələri. 3. Əhali coğrafiyasının digər elmlərlə əlaqəsi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2006. S.182-193. 2. D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. <p>Müəllimin mühazirəsi.</p>

2	21.09.22	<p>Əhalinin sayı və təkrar istehsalı</p> <p>1. Əhalinin siyahıya alınması.</p> <p>2. Dünya əhalisinin say dinamikası.</p> <p>3. Demografik amillər və əhalinin təbii artımı.</p>	<p>1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193.</p> <p>2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173.</p> <p>3.Müəllimin mühazirəsi</p>
3	28.09.22	<p>Əhalinin cins - yaş tərkibi</p> <p>1. Əhalinin yaş və cins tərkibi haqqında məlumat.</p> <p>2. Əhalinin yaş strukturu.</p> <p>3. Demografik siyasət.</p>	<p>1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193.</p> <p>2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173.</p> <p>3.Müəllimin mühazirəsi</p>
4	29.09.22	<p>Azərbaycanda və MDB ölkələrində demografik şərait</p> <p>1. Azərbaycanda əhalinin artım dinamikası.</p> <p>2. Azərbaycanda əhalinin orta ömür müddəti.</p> <p>3. MDB ölkələrində miqrasiyanın müxtəlifliyi.</p> <p>4. Azərbaycanda və MDB ölkələrində demografik şərait.</p> <p>5. MDB ölkələrinin yaş strukturuna bölünməsi</p>	<p>1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193.</p> <p>2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173.</p> <p>3.Müəllimin mühazirəsi</p>
5	10.11.22	<p>Əmək ehtiyatları və işlək əhali</p> <p>1. Əmək ehtiyatlarında istifadə.</p> <p>2. Sosial struktur və sosial stratifikasiya.</p> <p>3. Sosial strukturun tipləri.</p>	<p>1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193.</p> <p>2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173.</p>

			3.Müəllimin mühazirəsi
6	16.11.22	Əhalinin etnik tərkibi 1. Etnik tərkib haqqında məlumat. 2. Qövm, millət haqqında anlayış. 3. Əhalinin etnik tərkibinin xarakteri.	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi
7	23.11.22	Xalqların təsnifatı 1. Dil ailələri və dil qrupları. 2. Dil ailələrinin yayılma arealı.	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi
8	24.11.22	İrqlərin coğrafiyası 1.İrqa haqqında məlumat. 2.İrqlərin yaranması.	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi
9	30.11.22	Dinlərin coğrafiyası 1. Din haqqında anlayış. 2. Dünya dinlərinin yayılma arealı.	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi

10	01.12.22	Məskunlaşma və onun formaları 1. Əhalinin məskunlaşması. 2. Məskunlaşma və onun formaları. 3. Qrup kənd məskunlaşması	1. Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi
11	07.12.22	Urbanizasiya və şəhər əhalisinin məskunlaşması 1. Urbanizasiya haqqında anlayış 2. Şəhər əhalisinin regionlar üzrə göstəriciləri. 3. Urbanizasiyanın inkişaf göstəriciləri	1. Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi
12	14.12.22	Şəhər yaşayış məskənlərinin coğrafiyası 1. Şəhərlərin əmələ gəlməsi haqqında. 2. Şəhərlərin böyüməsi.	1. Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi
13	15.12.22	Kənd əhalisi və kənd əhalisinin məskunlaşması. 1. Kənd məskənlərinin tipi. 2. Qrup, dağınıq forma 3. Köçürülük 4. İstehsal əlamətinə görə kənd məskənlərinin tipi.	1. Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi

14	21.12.22	Əhalinin miqrasiyası 1. Əhalinin miqrasiya tarixi. 2. Xarici mühacirət haqqında. 3. Əmək mühacirəti.	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi
15	28.12.22	Əhalinin sıxlığının təhlili 1. Əhalinin sıxlığı haqqında. 2. Əhalinin sıx məskunlaşdığı ərazilər. 3. Əhalinin yüksəklik zonalarına görə bölgüsü.	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslük. Bakı. 2006. S.182-193. 2.D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp.147-173. 3.Müəllimin mühazirəsi

Seminar

№	Mövzuların adı	Saat	Tarix	Qeyd
1.	Əhali coğrafiyasının məqsəd və vəzifələri	2	22.09.2022	
2.	Əhalinin sayı və təkrar istehsalı	2	23.09.2022	
3.	Əhalinin cins - yaş tərkibi	2	30.09.2022	
4.	Azərbaycanda və MDB ölkələrində demoqrafik şərait	2	17.11.2022	
5.	Əmək ehtiyatları və işlək əhali	2	18.11.2022	
6.	Əhalinin etnik tərkibi	2	25.11.2022	
7.	Xalqların təsnifatı	2	01.12.2022	
8.	İrqlərin coğrafiyası	2	02.12.2022	
9.	Dinlərin coğrafiyası	2	09.12.2022	
10.	Məskunlaşma və onun formaları	2	15.12.2022	
11.	Urbanizasiya və şəhər əhalisinin məskunlaşması	2	16.12.2022	
12.	Şəhər yaşayış məskənlərinin coğrafiyası	2	22.12.2022	
13.	Kənd əhalisi və kənd əhalisinin məskunlaşması.	2	23.12.2022	
14.	Əhalinin miqrasiyası	2	28.12.2022	
15.	Əhalinin sıxlığının təhlili	2	29.12.2022	
	Cəmi:	30 saat		

Fənn müəllimi:

İ.Q.Həsənov